

4. Фразеологічний словник – значення синоніми антоніми. Корисно знати. URL: <http://korusno-znatu.in.ua/frazeologizmy>.
5. Шапошник О. Проблеми відтворення у перекладі жанрових ознак наукової фантастики: лексико-семантичний контекст. ResearchGate. URL: https://www.researchgate.net/publication/341118892_Problemi_vidtvorennja_u_pereklad_i_zanrovih_oznak_naukovo_i_fantastiki_leksiko-semantичnij_kontekst.
6. Dictionary.com. Slang Archives – Dictionary.com. Dictionary.com. URL: <https://www.dictionary.com/e/slang/>
7. Dictionary by Merriam-Webster: America’s most-trusted online dictionary. URL: <https://www.merriam-webster.com>
8. Editors F. Fortune 500. Fortune. URL: <https://fortune.com/fortune500/>
9. Encyclopedia Britannica. Encyclopedia Britannica. URL: <https://www.britannica.com>
10. Macmillan Dictionary. Macmillan Dictionary | Free English Dictionary and Thesaurus. URL: <https://www.macmillandictionary.com/dictionary/>

Тетяна Бойко

ЦУКРОВІ МАГНАТИ ТА МЕЦЕНАТИ: ДИНАСТІЯ ЯХНЕНКІВ-СИМИРЕНКІВ

Понад 200 років тому у селі на Черкащині постала династія неймовірно успішних господарників – Симиренків. Із клаптика землі, який купив колишній козак Степан Симиренко, його діти й онуки виростили цілу цукрову імперію. А пізніше – стали засновниками наукового садівництва в Україні.

На жаль, політичні процеси царської Росії, а потім і радянської України негативно відбилися на цій славетній родині. В часи тоталітарного режиму чимало фактів з біографій Симиренків чи замовчувалися, чи несамовито перекручувалися. З вітчизняної історії було викреслено ім’я Л. Симиренка, занедбано його наукову садівничу школу. Вилучено наукові праці Левка та його сина Володимира, симиренківський ренет перейменували у «Зеленку Вуда».

Реабілітація Симиренків почалася у середині ХХ ст. Процес відродження та повернення із забуття наукової та духовної спадщини знакового для України роду відбувається і сьогодні. До цього процесу причетна й велика кількість діячів української, світової науки та культури. Меценатство родини, наприклад, у своїх творах висвітлює М. Слабошпицький, діяльність Торгового дому «Брати Яхненки і Симиренко» в Одесі у своїй книзі «Старая Одесса» описав О. Дерibas, життя та діяльність Л. Симиренка досліджували В. Заєць, А. Павлов, Д. Чухно,

А. Кекух та ін. Крім того, про Левка Платоновича були написані і художні твори – повість О. Савчука та вірш В. Негоди. Більш детально життєвий шлях родини досліджував відомий вчений у галузі плодівництва, захисту рослин, агроекології та історії наук, академік П. Вольвач, якого можна по праву назвати біографом родини Смиренко [5, с. 110–111].

Першим Смиренком, який прославив свій рід, став син Степана – Федір Смиренко. Хоч він і потрапив у кріпацтво після смерті батька, але завдяки своїм здібностям і таланту до господарювання зумів викупити з неволі всю свою численну родину. Федір Смиренко успішно вправлявся з господарством графа Михайла Воронцова та ще й сам торгував борошном, орендувавши водяні млини. Ба більше, справи йшли так добре, що Федір не лише отримав волю, а й разом із іншими колишніми кріпаками братами Яхненками заснував власну фірму. Родини Яхненко та Смиренко можна справді назвати однією сім'єю, оскільки поріднилися вони після одруження Федора Смиренка та Анастасії Яхненко [4, с. 233].

«Брати Яхненки і Смиренко» – так називалася одна з перших агропромислових компаній на теренах України. Яхненки і Смиренки продавали зерно, худобу та іншу сільськогосподарську продукцію, а також будували млини. Прибутки від торгівлі були такі високі, що фірма змогла купити землю, яка на той час була у вільному обігу, і розпочати нову, ще більш успішну справу – цукрове виробництво [6]. У зв'язку з аграрною кризою в 40-х роках ХІХ століття, торгувати мукою стало не вигідно. Тоді, завдяки глибокому розумінню економічних процесів та масштабному мисленню Федора Смиренка, фірма почала торгувати цукром, що виявилось надзвичайно прибутковою справою.

Не менш підприємницького хисту був і син Федора Смиренка – Платон. Отримавши освіту у найкращому тоді пансіоні Золотова в Одесі, він почав займатися торгівельними справами фірми «Брати Яхненки і Смиренко». Згодом, закінчивши Політехнічний інститут в Парижі, вивчивши цукрове виробництво смілянського магната, графа О. Бобринського він відвідав цукрові заводи Німеччини та Франції. Платону вдалося переконати родичів, що майбутнє лише за власним виробництвом цукру. Саме під його керівництвом для фірми «Брати Яхненки і Смиренко» настав період найбільшого розквіту. Революціонер в технології цукроваріння П. Смиренко створив справжню промислову імперію. Це він відкрив перший не тільки в Україні, а і в Російській імперії паровий пісково-рафінадний завод у Ташлику, продукція якого стала доступною за ціною людям середнього достатку, що зробило його неймовірно популярним. Це з його ініціативи у 1848 р. було споруджено пісково-рафінадний комбінат небачених на той час розмірів, оснащений найпередовішою технікою з виробництва цукру-піску та рафінаду. Це він побудував Мліївський машинобудівний завод, який випускав технологічне обладнання для цукроварень та сільськогосподарські машини, крім того, тут же були побудовані два перших металевих пароплави «Українець» та

«Ярослав Мудрий» [4, с. 233]. Це він заклав у Млієві універсальний дендропарк і сади, в яких його син Лев Платонович згодом проводитиме свої дослідження та робитиме винаходи [5, с. 114].

Крім інтересу до промисловості, представники родини опікувалися культурою та освітою. З ініціативи П. Симиренка у Млієві були відкриті приходське училище, недільна школа для дорослих, технічне училище. Вже давно відомий той факт, що саме на кошти Платона Симиренка було надруковано останнє прижиттєве видання «Кобзаря» Т. Шевченка.

Під час загального національного занепаду, періоду Валуєвського циркуляру Василь Симиренко, молодший брат Платона, піклувався про відродження українського слова. Упродовж багатьох років він фінансував майже всі видання в Україні: «Киевская старина», «Літературно-науковий вісник», «Рада», «Громадська думка», «Громада», «Україна», деякі видання, що виходили для ознайомлення з українським життям за кордоном та ін. [3]. Василь Симиренко залишився в історії не тільки як щедрий меценат, але і як видатний інженер промислового виробництва. Отримавши освіту в Політехнічному університеті в Парижі, в 1861 р. він повернувся додому. 60-ті роки XIX ст. стали початком занепаду родинного бізнесу: пішли з життя Платон Симиренко, Терентій та Степан Яхненки, занедужав їхній брат Кіндрат [4, с. 235]. Для управління справами фірми було призначено адміністрацію, котра, на жаль, лише формально керувала заводами. У 1868 р. Василя Симиренка призначають головою адміністрації фірми «Брати Яхненки і Симиренко» [2, с. 57]. Однак, врятувати фірму та повернути їй колишню славу йому не вдалося. Незгоди між кредиторами, сварки чисельних нащадків, прискорили її крах.

В 80-х рр. XIX ст. фірма «Брати Яхненки і Симиренко» припиняє свою діяльність через банкрутство, майно було розпродано для сплати боргів. Василь не став воювати за спадщину, придбав за дешево державний цукровий завод у с. Сидорівка, де і оселився з родиною. Власноруч Василь налагоджує виробництво, сконструювавши низку оригінальних машин, запускає власну цукроварню. Завдяки його таланту інженера та конструктора-винахідника, невдовзі виробництво стає найпередовішим у регіоні за технічним обладнанням та, взагалі, взірцевим для всієї України. Як талановитий конструктор і новатор він удосконалює бурякопереробне обладнання, як учений-хімік винаходить нові, прогресивніші способи виварювання цукру. Результати його новацій, опубліковані в науково-технічних журналах Росії, і особливо за кордоном, приносять Василю Симиренку заслужене визнання вченого-практика. Саме він запускає перший в Російській імперії цех з виробництва мармаладу та пастили, які успішно експортують за кордон [4, с. 236]. Щоб мати сировину для виробництва солодошів, поряд із заводом Василь Федорович закладає великий яблуневий сад.

Отже, представники роду Симиренків та Яхненків були першопрохідцями у торгівлі, цукровій промисловості, суднобудуванні, щедрими

меценатами, людьми небайдужими до своєї Батьківщини, науки і культури в цілому. Але і цим не обмежується внесок їхнього роду в розвиток світової культури та науки. Саме вони, в особі Платонового сина Левка, започаткували нову еру в садівництві. Сьогодні його величають не інакше як «король садівництва», «садівничий геній України», «фундатор українського промислового садівництва».

Повернення із забуття імен славетного роду Симиренків почалося у середині минулого століття. Але тільки у 1998 р. Постановою Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо вшанування пам'яті родини Симиренків на Черкащині» [1, с. 123] було визнано загальнонаціональне значення діяльності родини. Передбачалось багато заходів з вшанування та збереження титанічної спадщини визначного українського роду, але проект не був втілений у життя. І тільки на початку третього тисячоліття державна влада щільно зайнялася вшануванням та збереженням пам'яті представників славетної сім'ї.

Список використаних джерел

1. Вольвач П. Л. П. Симиренко – фундатор українського промислового садівництва. Сімферополь: Таврія, 2004. 304 с.
2. Гамоля Н. Генерація перших і єдиних: (Династія Симиренків). *Контракти*. 2003. № 37. С. 56–58.
3. Династія Симиренків: найкращий цукор і найсмачніші яблука. 2017. Режим доступу: <https://naglyad.org/uk/2017/08/01/dinastiya-simirenkiv-najkrashhij-tsukor-i-najsmachnishi-yabluka/>
4. Литвин В. М. Історія України (у трьох томах). Том II Кінець XVIII – початок XX ст. Київ, Видавничий дім «Альтернативи», 2005. 760 с.
5. Мурашко О. С. «Степова столиця України» та династія Симиренків. *Вісник ОНУ*. 2010. № 21. С. 110–124.
6. Олексин А. Як будувалась аграрна незалежність: видатні куркулі / 2017. Режим доступу: <https://kurkul.com/spetsproekty/165-do-dnya-nezaleznosti>.

Ілона Бойчевська

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ ТА ЇЇ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ІЗ МОВОЮ, КОМУНІКАЦІЄЮ І КУЛЬТУРОЮ

Що відрізняє людину від решти живих істот? Одним із основних факторів є володіння мовою. Народжуючись, ми потрапляємо в мовне середовище, живемо і розвиваємося в ньому. Саме завдяки мові ми пізнаємо навколишній світ, здобуваємо знання, набуваємо здатності оцінювати явища життя, формуємо свій світогляд, учимося планувати свої вчинки, аналізувати їх, передбачати можливі наслідки, здатні сприймати й усвідомлювати думки, почуття і дії інших людей. За допомогою мови